

Predhovor

Miloslava Sokolová

Predložený zborník *Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine* je výsledkom práce hlavne dvoch riešiteľiek grantovej úlohy *Verbálny aspekt a modálne verbá v slovenčine* VEGA 1/0625/08, 2008 – 2010, ktoré v ňom prezentujú čiastkové výsledky svojich výskumov formou elektronickej publikácie vo viacerých samostatných štúdiách. Túto formu si zvolili vzhľadom na nedostatočné financovanie daného projektu zo strany MŠ SR, ktoré neumožnilo organizovať plánovanú samostatnú konferenciu. Niektoré z príspevkov boli predstavené na viacerých vedeckých podujatiach v roku 2009 (Modra, Košice)¹ a budú súčasťou dvoch pripravovaných monografií *Verbálny aspekt v slovenčine* (M. Sokolová) a *Modálne slovesá v slovenčine* (M. Ivanová). Autorky používajú zámerne medzinárodnú terminológiu v súlade so závermi štúdie M. Sokolovej (2008). Analýza termínov z lingvistiky ukazuje, že kým domáce slovanské termíny sa rôznia, medzinárodná terminológia je zrozumiteľnejšia jednak v rámci slovanských jazykov, ale aj vo vzťahu k ďalším európskym jazykom, a má integrujúcu funkciu. Vo väčšine prípadov slovenčina poskytuje používateľom okrem slovanskej terminológie úplne ekvivalentný súbor synonymnej internacionálnej terminológie. V období globalizácie pokladáme používanie internacionálnej lingvistickej terminológie za opodstatnené, lebo funkčné používanie medzinárodnej lingvistickej terminológie má viacero nedocenených výhod na odlišenie odborných a populárno-náučných prác, ale aj na uľahčenie percepcie príjemcom z radov slavistov.

Miloslava Sokolová predstavuje v ucelenom bloku päť samostatných štúdií o verbálnom aspekte, v ktorých vychádza zo slovakistických, bohemistických, rusistických a germanistických zdrojov a z vlastných morfematických, valenčných a korpusových výskumov: *Verbálny aspekt – bilancia doterajšieho výskumu; Sémantika slovesa a aspektové formy; Štatistické spracovanie verbálneho aspektu* (v spoluautorstve s Jánom Genčim); *Súčinnosť verbálnych kategórií pri aspektovo korelovaných verbách* a *Verbálny aspekt a adaptácia prevzatých slovies v slovenčine*.

Martina Ivanová predstavuje v ucelenom bloku päť samostatných štúdií o modálnosti so širokým teoretickým záberom: *Status modálnych relátorov*

¹ Vedecké podujatia, na ktorých sa prezentovali niektoré príspevky:

a) Gemeinsame interdisziplinäre Vortragsreihe der Universitäten Trier und Prešov 2009. Prešov 17. februára 2009.

b) Slovo – tvorba – dynamickosť. Konferencia venovaná PhDr. K. Buzássyovej, CSc., konaná 11. – 12. marca 2009 v Modre.

c) Slovakistika vo všeobecnolingvistickej perspektíve. Konferencia venovaná prof. PhDr. J. Sabolovi, DrSc., konaná 28. – 29. mája 2009. Košice: UPJŠ.

d) V priestoroch jazyka a literatúry. Vedecký seminár venovaný prof. PhDr. J. Sabolovi, DrSc., konaný 26. marca 2009. Košice: UPJŠ.

v slovenčine ako výsledok gramatikalizačných a degramatikalizačných procesov; Subkategórie funkčno-sémantickej kategórie modálnosti: nutnosť (necesitatívnosť) a možnosť (posibilita); Subkategória funkčno-sémantickej kategórie modálnosti: schopnosť (abilita); Negácia a modálne relátory v slovenčine a Modálne relátory ako modifikátory ilokučnej sily výpovede.

Obe autorky využívajú doterajšie morfematické a valenčné výskumy realizované na prešovskom vedeckom pracovisku FF PU a korpusové výskumy, ktoré sa uskutočnili v spolupráci s oddelením Slovenského národného korpusu v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV. Okrem nich ponuku publikovať v zborníku prijali oslovené lingvistky Nicol Janočková (Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV), Martina Bodnárová (Prešovská univerzita) a Katarína Pekaríková (Univerzita Konštantína Filozofa Nitra), ktoré sa v súčasnosti venujú problematike blízkej výskumu aspektuálnosti a modálnosti. Korpusový materiál (získaný z verzie Slovenského národného korpusu prim-4.0-public-all, pozri <http://korpus.juls.savba.sk>) je nové vynikajúce empirické východisko lingvistického výskumu aspektuálnosti a modálnosti.

Text publikácie je určený lingvistom v rámci slovakistiky, ale aj slavistiky, okrem toho učiteľom a študentom slovenského jazyka. Veríme, že naše výskumy sa zaradia k vedeckým prácam, ktoré pomôžu vytvoriť nový opis slovenského jazyka.

Literatúra

- DOLNÍK, Juraj: Koncepcia novej morfológie spisovnej slovenčiny. In: Slovenská reč, 2005, roč. 70, č. 4, s. 193 – 210.
- SOKOLOVÁ, Miloslava: Funkcie synonymnej internacionálnej lingvistickej terminológie v súčasnosti. 26. – 27. 4. 2006. In: Jazyk a jazykoveda v pohybe. Bratislava: Veda, 2008. s. 304 – 311.
- Tradičia a perspektívy gramatického výskumu na Slovensku. Zost. M. Šimková. Bratislava: Veda 2003. 243 s.